

Rapportage actualisatie aanvullend soorten onderzoek Wet natuurbescherming

Renovatie monumentale gebouwen Schellerbergweg 27 te Zwolle

Projectcode: P04012

Colofon		
Titel:	Rapportage actualisatie aanvullend soorten onderzoek Wet natuurbescherming Renovatie monumentale gebouwen Schellerbergweg 27 te Zwolle	
Projectcode	P04012	
Versie:	V6	
Datum	23-05-2023	
Opdrachtgever:	Jansen Vastgoed B.V. Postbus 172 8000 AD Zwolle	
Uitvoerder		
	GRAS Advies bv	
	Bedrijvenpark Twente 412	Huismanstraat 6
	7602 KM Almelo	6851 GT Huissen
Email:	ecologie@grasadvies.nl	
Website:	https://grasadvies.nl/	
Contactpersoon:	M.J. Witjes	
Telefoon:	074 - 202 02 58	
Email:	info@grasadvies.nl	

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Projectgebied	6
1.2	Voorgenomen ontwikkeling en werkzaamheden	7
2	Werkwijze.....	8
2.1	Vleermuizen	8
2.2	Huismus	9
2.3	Kleine marterachtigen en egel	10
3	Resultaten	11
3.1	Vleermuizen	11
3.2	Huismus	14
3.3	Boerenzwaluw	15
3.4	Kleine marterachtigen en egel	16
4	Conclusies en advies	19
5.	Bronnen	20

Bijlagen

Bijlage 1: Wet natuurbescherming

Bijlage 2: Stappenplan Ministerie van Economische Zaken

1 Inleiding

Het projectgebied Schellerbergweg 27 bevindt zich in Zwolle. Het betreft het voormalige zalencentrum 'De Bierton'. Op het terrein bevindt zich een monumentaal gebouw met recentere aanbouw. De eigenaar het monumentale deel te behouden en te renoveren.

Bij dergelijke ingrepen dient rekening gehouden te worden met beschermde gebieden, houtopstanden en plant- en diersoorten. De Wet natuurbescherming omvat de regelgeving betreffende deze soorten en gebieden. De Wet natuurbescherming is van kracht sinds januari 2017 en vervangt de drie oude wetten: 'Natuurbeschermingswet 1998', 'Boswet' en 'Flora- en Faunawet'. Doelstelling van de Wet natuurbescherming is bescherming van de biodiversiteit, decentralisatie van verantwoordelijkheden en vereenvoudiging van regelgeving.

Uit de resultaten van het verkennend onderzoek (quicksan) flora & fauna in 2018 was verlopen en geactualiseerd in 2022 (GRAS Advies 2022a; Bijlage 3). Het aanvullend onderzoek naar vleermuizen en huismussen is evenals verlopen en daarom ook geactualiseerd in het voorliggend rapportage.

Doelstelling rapport

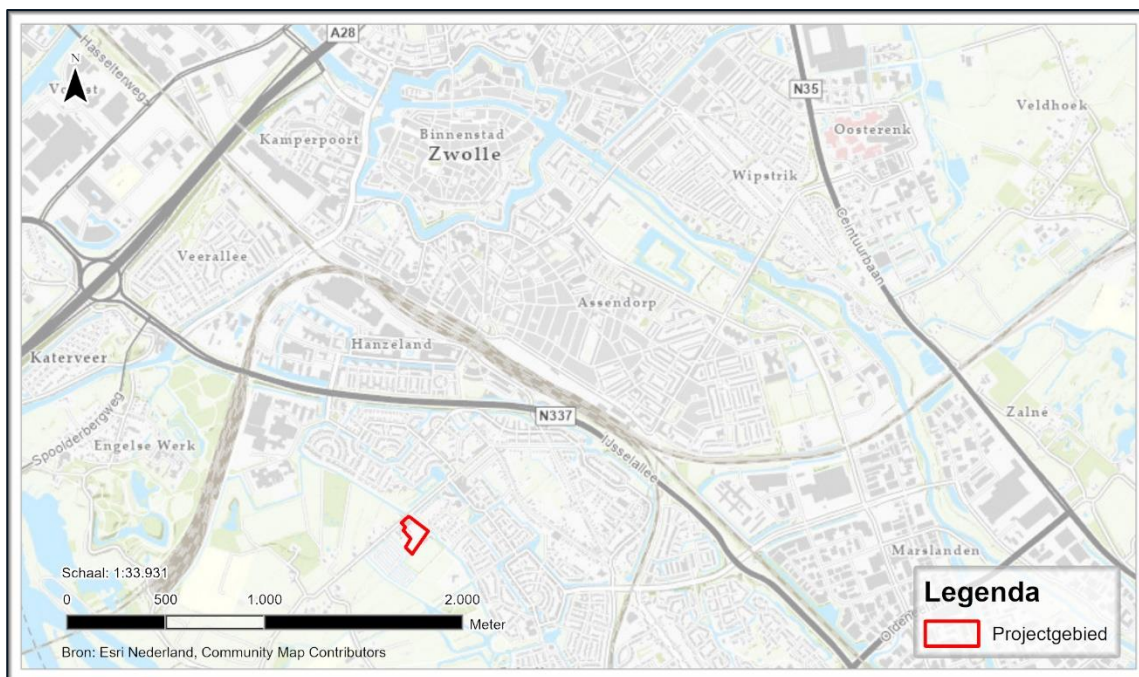
Het doel van dit aanvullend onderzoek is om uitsluitsel te geven over de aanwezigheid en aantallen beschermde diersoorten in het projectgebied, de mogelijke functies van het projectgebied voor deze soorten, de mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventuele noodzakelijke vervolgstappen. Dit rapport presenteert de uitkomsten van het aanvullend onderzoek.

GRAS Advies

GRAS Advies voert verkennende veldonderzoeken uit volgens de geldende soortprotocollen. De betrokken medewerkers van GRAS Advies zijn middels opleiding en ervaring bevoegd voor de verrichte werkzaamheden. Daarnaast is het project uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van GRAS Advies. Het kwaliteit managementsysteem van GRAS Advies is ISO NEN-EN-ISO 9001:2015 gecertificeerd.

1.1 Projectgebied

Het onderzoeksgebied betreft de locatie van voormalig zalencentrum De Bierton aan de Schellerbergweg in Zwolle (Afbeelding 1.1.). Het betreft een aaneenschakeling van meerdere gebouwen, waaronder 3 monumentale gebouwen met daarachter een modernere aanbouw en een grote overkapping (Afbeelding 1.2.). Achter de bebouwing is een grote half-verharde parkeerplaats aanwezig. Achter de parkeerplaats is een hoge grondwal gelegen, die overwegend begroeid is. Rondom het projectgebied is begroeiing aanwezig. In het projectgebied zelf is geen oppervlaktewater aanwezig. Langs de noordoostzijde van het projectgebied loopt een wetering (Zandwetering) direct naast het projectgebied.

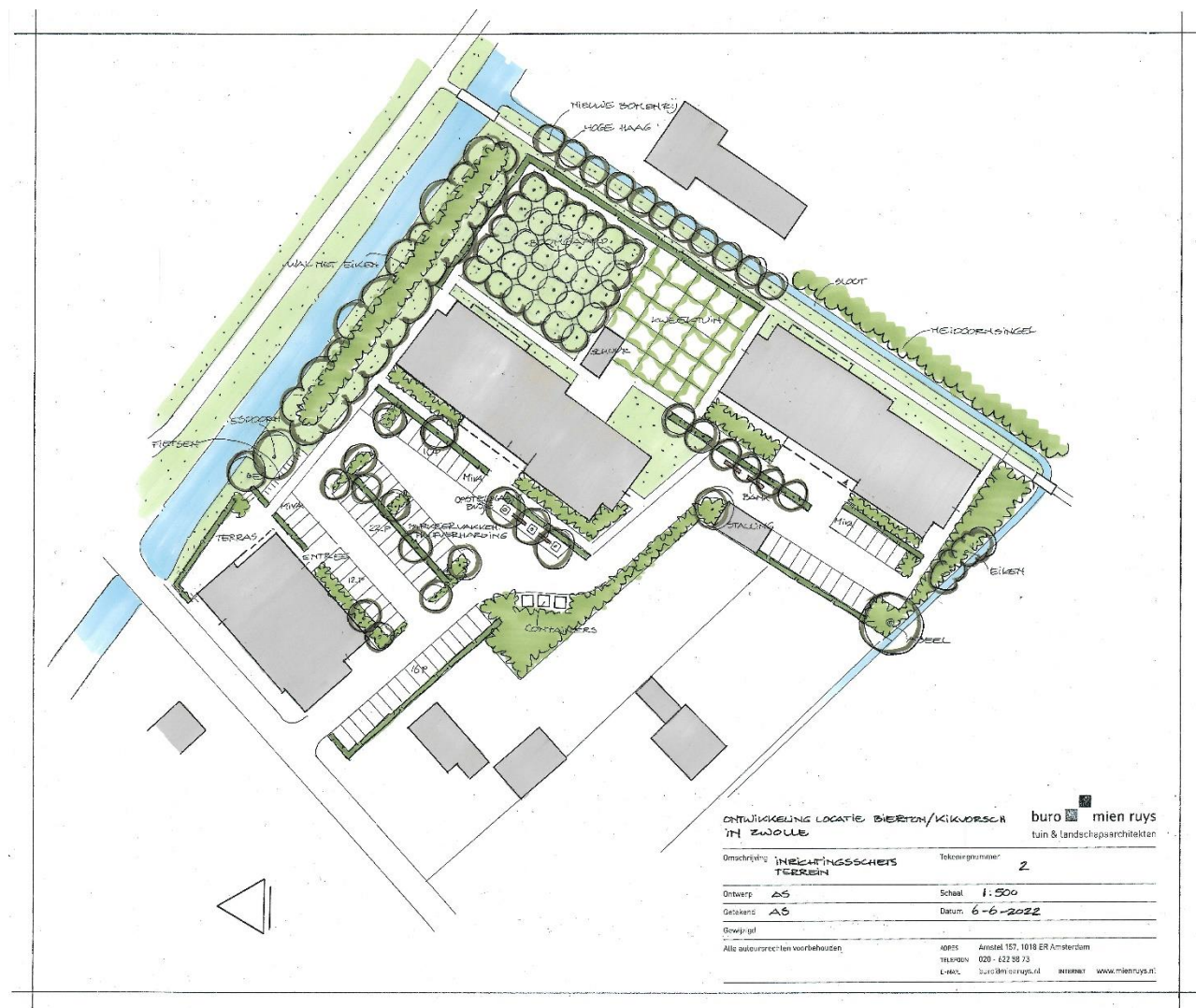
Afbeelding 1.1 Ligging van het projectgebied (rood kader).

Afbeelding 1.2 Luchtfoto van het projectgebied (binnen het rode kader).

1.2 Voorgenomen ontwikkeling en werkzaamheden

De drie monumentale gebouwen blijven staan en worden gerenoveerd. De wat modernere aanbouw en overkapping worden gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw (GRAS Advies 2022b). Er worden 52 kleine studio's voor begeleid wonen gerealiseerd en dagbesteding met horeca (Afbeelding 1.3). De exacte planning van de uitvoering is nog niet bekend.

Afbeelding 1.3 Voorgenomen ontwikkeling locatie Bierton.

2 Werkwijze

2.1 Vleermuizen

Vleermuisonderzoek is gebonden aan vaste periodes en vereist meerdere locatieonderzoeken om het aantal en de soort(en) vleermuizen in het projectgebied vast te stellen en om inzicht te krijgen in welke functie(s) het gebied heeft (foerageergebied, vliegroute, verblijfplaats. Van een eventuele verblijfplaats kan worden vastgesteld welke functie(s) het heeft: zomer-, kraam-, paar- en/of winterverblijf. De beschikbare Kennisdocumenten Vleermuizen, waaronder bijvoorbeeld het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) bevelen aan om gebruik te maken van het landelijke Vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging, 2021). Het vleermuisprotocol is in 2009 ontwikkeld door het Netwerk Groene Bureaus in overleg met de toenmalige Dienst Landelijk Gebied en Gegevensautoriteit Natuur en vastgesteld door de toenmalige Gegevensautoriteit Natuur. Het protocol wordt jaarlijks in het Vleermuisvakberaad geëvalueerd door deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdierverseniging en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO). Het vleermuisprotocol voorziet in de volgende locatiebezoeken:

- een voorjaarsonderzoek om een mogelijke functie als zomer- en/of kraamverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 3 bezoeken die moeten plaatsvinden tussen 15 mei en 15 juli, waarvan minimaal één 's ochtends.
- Een najaarsonderzoek om een mogelijke functie als paar- en/of winterverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 2 bezoeken die moeten plaatsvinden tussen 15 augustus en 1 oktober.

De locatieonderzoeken naar vleermuizen zijn in opdracht van GRAS Advies uitgevoerd door werknemers die middels opleiding en ervaring met vleermuisonderzoek bevoegd zijn voor de verrichtte werkzaamheden.

Er zijn in totaal 9 locatieonderzoeken naar vleermuizen uitgevoerd waarvan 5 in 2018 (bijlage 3). Het onderzoek is geactualiseerd in 2022/2023. Er zijn 3 vleermuisbezoeken in 2022 en 1 in 2023 uitgevoerd (Tabel 2.1). Het huismusonderzoek is geactualiseerd in 2023.

Tabel 2.1 Uitgevoerde onderzoeken 2022 en 2023.

Datum veldbezoek	Tijdstip start	Tijdstip eind	Temperatuur in °C	Wind Bft	Wind richting	Weer	Ronde
7-6-2022	05:16:37	07:15	10	1	ZW	Bewolkt droog	Huismus
20-6-2022	21:40:31	00:13	14	2	NO	Onbewolkt droog	Vleermuis 1 ^e voorjaar (kraam/zomer)
22-8-2022	22:13:52	00:30	24	2	ZW	Licht bewolkt droog	Vleermuis 1e najaar (zomer/paar)
13-9-2022	21:00:15	23:00	16	2	Z	Licht bewolkt droog	Vleermuis 2e najaar (paar)
17-4-2023	9:45	12:15	9	2	NO	Bewolkt droog	Huismus
02-05-2023	10:00	11:00	9	2	N	Licht bewolkt droog	Huismus
17-05-2023	3:30	5:30	9	2	NW	Licht bewolkt droog	Vleermuis 2 ^e voorjaar (kraam)

De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd met een Pettersson D240x, een Anabat Scout en een Echometer touch 2 pro. Deze apparaten zetten de ultrasone geluiden van vleermuizen om in voor mensen hoorbare tonen. Tevens kunnen de geluiden worden opgenomen voor analyse achteraf, omdat sommige soorten moeilijk te determineren zijn in het veld. Het gebruik van deze batdetectors is conform de voorwaarden voor materiaalgebruik vanuit het Vleermuisprotocol (2021). Daarnaast is er gebruikgemaakt van zaklampen en verrekijkers.

Bij de onderzoeken naar vleermuizen is er ook gekeken naar aanwijzingen van het gebruik van het projectgebied door huiszwaluwen.

2.2 Huismus

Huismusonderzoek is gebonden aan vaste periodes en vereist meerdere locatieonderzoeken om het aantal huismussen en nestplaatsen in het projectgebied en de specifieke functies van het gebied voor huismussen vast te stellen.

Het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2022) beveelt aan om gebruik te maken van het Aanwezigheidsprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (2017). Het Aanwezigheidsprotocol schrijft voor om tijdens 2 locatieonderzoeken in de periode 1 april – 20 juni te inventariseren op zingende dieren. Tussen de beide bezoeken dient 10 dagen te zitten. Tegelijkertijd schrijft zowel het Kennisdocument Huismus als de Soortenstandaard Huismus (RVO, 2014) voor om ofwel 2 veldbezoeken in de periode 1 april – 15 mei uit te voeren, dan wel 4 bezoeken in de periode 10 maart – 20 juni uit te voeren. Tussen elk bezoek dient minimaal 10 dagen tijd te zitten.

De inventarisaties van huismus zijn uitgevoerd door te kijken naar nest-indicatief gedrag zoals de aanwezigheid van zingende mannetjes, bedelende jongen, voedselvluchten of transport van nestmateriaal wat duidt op de aanwezigheid van nesten. Daarnaast is gekeken naar foerageergedrag. Het huismusonderzoek is geactualiseerd in 2023 met twee bezoeken waarvan één in april en één in mei.

Bij de onderzoeken naar huismussen is er ook gekeken naar aanwijzingen van het gebruik van het projectgebied door huiszwaluwen.

2.3 Kleine marterachtigen en egel

De habitatgeschiktheid van het projectgebied wordt met bureauonderzoek en minimaal 1 veldbezoek onderzocht. Met bureauonderzoek wordt er middels kaarten gekeken naar:

- Ligging potentieel geschikte elementen en functies
- Ruimtelijke situatie
- Mogelijke verbindende functie van het terrein

Niet alleen het projectgebied zelf maar ook de directe omgeving wordt meegenomen in deze analyse. Met behulp van de Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF) worden de gegevens van de afgelopen 10 jaar opgevraagd om een beeld te krijgen van de al bekende waarnemingen.

Tijdens het veldbezoek wordt het terrein onderzocht op geschiktheid als:

- Verblijfplaatsen
- Voortplantingsplaatsen
- Foerageergebieden
- Verbindingszones

Op basis van de bovenstaande gegevens wordt een ecologische functiekaart gemaakt van het terrein met de voornaamste potentiële functies voor de bunzing, egel, hermelijn en wezel. De hierboven genoemde functies worden in de desbetreffende kaart uitgelicht.

Bureauonderzoek

Vanuit de NDFF zijn de bekende waarnemingen binnen het projectgebied en de omgeving van de afgelopen 10 jaar verzameld (NDFF, 2023).

Bunzing

Deze soort leeft vaak in nabijheid van water (Provincie Overijssel 2022; Bahgli *et al.* 2005). In de omgeving zijn wateren aanwezig zoals de Zandwetering en diverse watergangen in de omgeving. In de afgelopen 10 jaar zijn meerdere waarnemingen gedaan van de bunzing. De bunzing is waargenomen in het park Het Engelse Werk, langs de IJsselallee Ring: N337, Nabij de straat Coreemarkte en bij het Thorbeckepad.

Hermelijn

De hermelijn is een soort die vaak in nattere gebieden wordt aangetroffen (Provincie Overijssel 2022; Broekhuizen *et al.* 2016). Evenals voor de bunzing zijn ook de watergangen als de Zandwetering interessant voor de hermelijn. In de afgelopen 10 jaar zijn waarnemingen van de hermelijn gedaan langs Het Engelse Werk en een langs de Schellerdijk.

Wezel

De wezel komt voor waar er voldoende dekking is en voedsel (Provincie Overijssel 2022). Wel lijkt de soort nattere gebieden te vermijden (van Tongeren, 2017). In de afgelopen 10 jaar zijn waarnemingen van de wezel gedaan nabij de IJsselcentraleweg en nabij de Jan van Arkelweg.

Territoriumgrootte (Broekhuizen et al. 2016).

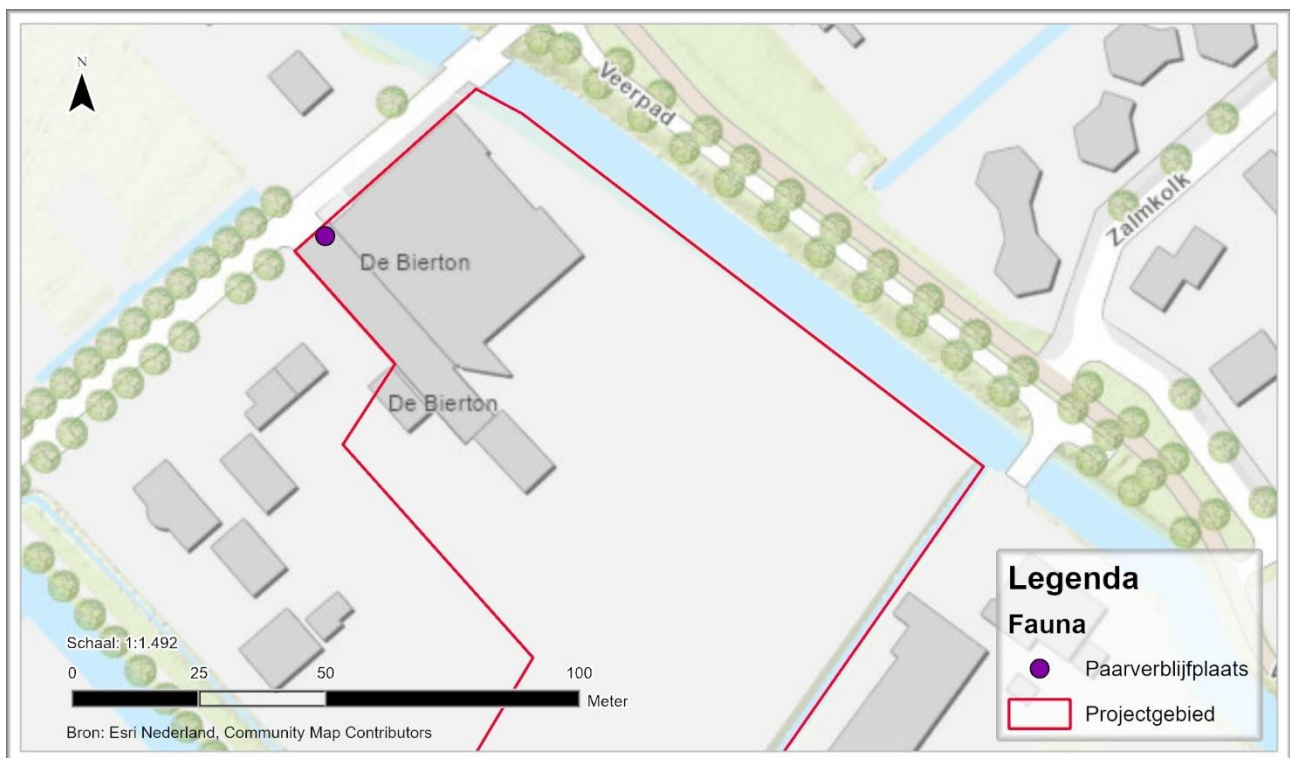
Bunzing:	Varieert van 10 tot enkele duizenden hectares. Afhankelijk van voedselaanbod.
Hermelijn:	Enkele tot tientallen hectares. Afhankelijk van voedselaanbod en jaargetijde.
Wezel:	Eén tot wel 10 ha. Afhankelijk van voedselaanbod en jaargetijde.
Egel:	Geen territorium maar vaak wel vast leefgebied. Mannetjes 20-40 ha, vrouwtjes 10-20 ha. (Zoogdiervereniging 2023).

3 Resultaten

3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er zijn geen zomer- of kraamverblijfplaatsen waargenomen. Wel is er een sterke aanduiding voor paarverblijfplaats (Afbeelding 3.1; Afbeelding 3.2). Het betreft de gewone dwergvleermuis. Het baltsgedrag is waargenomen op 22 augustus en 13 september 2022. De overkapping betreft een massieve kolom met een stalen frame. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar mogelijke openingen. Ook is er overdag een keer gekeken of er openingen zijn in het bouwwerk en het houtwerk. Deze zijn niet aangetroffen. Het is daarom zeer aannemelijk dat het paarverblijf in het naastgelegen bouw zit. In dit gebouw zijn meerdere geschikte openingen via waar de vleermuis naar binnen kan.

Afbeelding 3.1 Locatie waarneming baltsende- en aantikkende vleermuis.

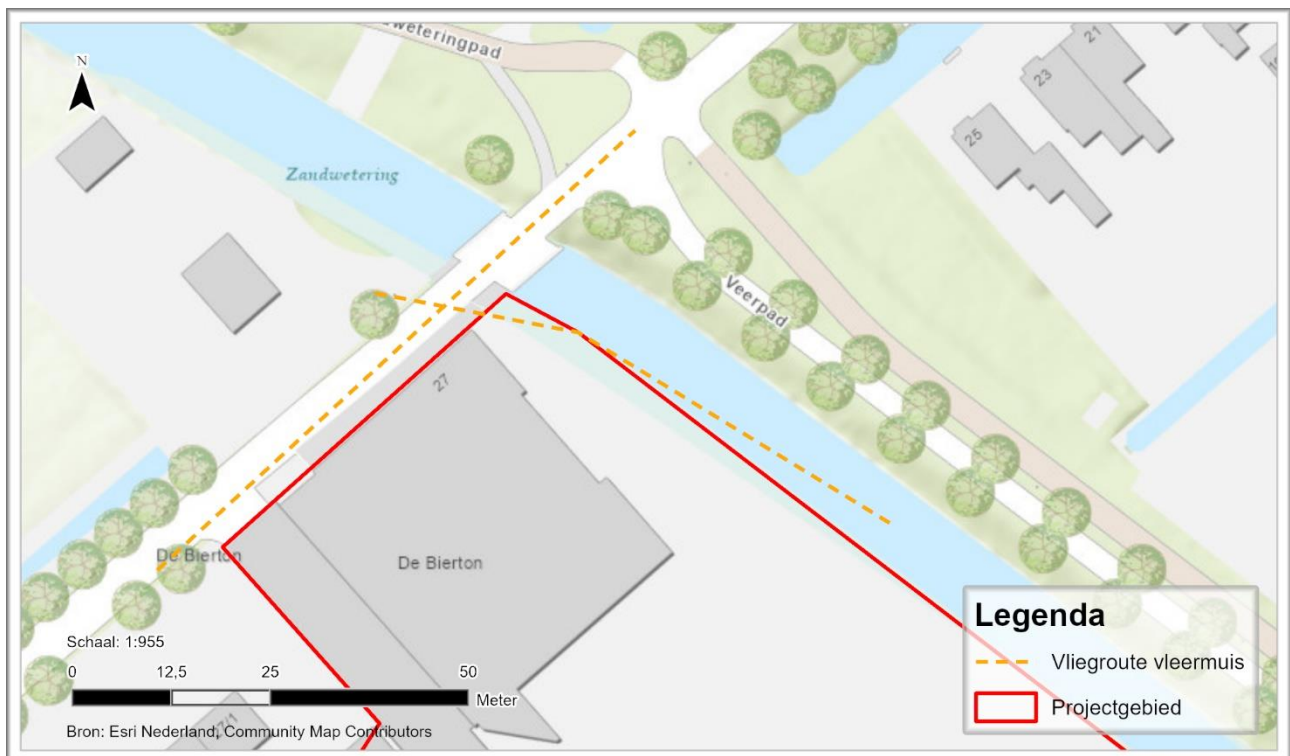

Afbeelding 3.2 Afbeelding locatie waar balts- en aantikgedrag is waargenomen. De overkapping (rechts) betreft een dichte kolom met stalen frame. Hierin zijn geen geschikte openingen gevonden. Het is daarmee aannemelijk dat de soort in het monumentale gebouw (links) zit.

Vliegroute

Tijdens de veldbezoeken zijn overvliegende laatvliegers en gewone dwergvleermuizen waargenomen langs de Schellerbergweg en over de Zandwetering. Uit de actualisatie blijkt dat de vliegroutes over de Zandwetering aangrenzend aan het projectgebied huidig nog steeds in gebruik zijn door gewone dwergvleermuis en water-vleermuis (Afbeelding 3.3). Ook loopt er een vliegroute langs de Schellerbergweg, deze wordt gebruikt door de laatvlieger.

Er is sprake van een duidelijke vliegroute die langs het projectgebied loopt. Het projectgebied heeft daarmee zelf geen functie als essentiële vliegroute voor vleermuizen, de naastliggende wetering wel. Wanneer voorkomen wordt dat er verlichting over de Zandwetering schijnt vindt er ook geen verstoring plaats.

Afbeelding 3.3 Locaties van de vliegroutes. De vliegroute over de Zandwetering is in gebruik door gewone dwergvleermuis en watervleermuis. De vliegroute over de Schellerbergweg is in gebruik door laatvlieger.

Foerageergebied

Tijdens de actualisatie zijn alleen sporadisch foeragerende individuen waargenomen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Dit betreft telkens uitsluitend passerende of kort foeragerende individuen. Het projectgebied heeft geen essentiële functie als foerageergebied voor vleermuizen.

Effectenbeoordeling

De aanwezigheid van een paarverblijf is tijdens de onderzoeken vastgesteld. Het balts- en aantikken van de vleermuis gebeurde bij de aanbouw. De overkapping betreft een massieve kolom met stalen frame en houtwerk. Hierin zijn geen geschikte openingen gevonden. Het is daarmee aannemelijk dat de vleermuis in het monumentale gebouw zit. Dit gebouw wordt gerenoveerd. Om de functie voor de vleermuis te behouden, en zodoende binnen de Wet natuurbescherming te blijven, zal dit verblijf intact worden gehouden. Daarnaast zullen de werkzaamheden tijdens de minst kwetsbare periode van paarverblijven van vleermuizen uitgevoerd worden, zodat ook verstoring wordt voorkomen. De minst kwetsbare periode ligt tussen 1 november en 15 juli (BIJ12 2017). Wanneer er onverwacht toch dieren aanwezig zijn tijdens de renovatie, zal het werk gestopt worden en contact opgenomen met een ecooloog.

De voorgenomen werkzaamheden hebben daarmee geen negatief effect op vleermuizen. Een ontheffing op de Wet Natuurbescherming is niet nodig.

3.2 Huismus

Nestlocatie en foerageergebied

Tijdens de locatiebezoeken zijn vier nestlocaties van huismussen waargenomen in het projectgebied (Afbeelding 3.4). Afbeelding 3.5 laat de locaties van de nesten zien, welke zich onder de dakrand bevinden.

Afbeelding 3.4 Waarnemingen nestlocaties van de huismus.

Afbeelding 3.5 Locaties nesten van de huismussen.

Effectenbeoordeling

Om de nesten van de huismussen te behouden, en zodoende binnen de Wet natuurbescherming te blijven, zullen deze verblijven intact worden gehouden. Daarnaast zullen de werkzaamheden zullen tijdens de minst kwetsbare periode van voortplantingsplaatsen van huismussen uitgevoerd worden, zodat ook verstoring wordt voorkomen. Deze minst kwetsbare periode ligt tussen (1 september) 1 oktober en 1 maart (BIJ12 2023). Wanneer er onverwacht toch dieren aanwezig zijn tijdens de renovatie, zal het werk gestopt worden en contact opgenomen met een ecooloog.

3.3 Boerenwaluw

Tijdens de veldbezoeken voor de huismus en vleermuis is er ook extra aandacht besteed aan sporen en/of waarnemingen van boerenwaluw. Tijdens de veldbezoeken zijn geen waarnemingen of sporen aangetroffen wat duidt op huidige aanwezigheid of broedlocatie van de boerenwaluw. Hiermee is verstoring op de soort redelijkerwijs uitgesloten.

3.4 Kleine marterachtigen en egel

Vaste rust- en voortplantingsplaatsen

De omgeving is geschikt voor diverse muizensoorten, haas en konijn. Holen van deze diersoorten zijn voor kleine marterachtige geschikt als vaste verblijfplaatsen. Tijdens het veldbezoek zijn er geen holten van konijn of haas aangetroffen binnen het projectgebied. Diverse holten van muizen en ratten zijn wel waargenomen, langs de rand van het projectgebied. De egel kan binnen het projectgebied gebruikmaken van de vegetatie als rust- en nestplaats. Vegetatie bevindt zich aan de randen van het projectgebied, en wordt dichter over de perceelgrens heen bij de burens (zie afbeelding 8.1). Voor de steenmarter kan deze dichte vegetatie gebruikt worden als rustplaats.

Foerageergebied

De opgaande begroeiing aan de randen van het projectgebied vormen een deel van het foerageergebied. Ook zijn er veel groene delen aanwezig in de directe omgeving, met verbindingroutes langs opgaande begroeiing of watergangen welke het foerageergebied vormen voor zowel kleine marterachtigen, egel en steenmarter.

Verbindingszones

In de omgeving zijn meerdere habitats aanwezig waar kleine marterachtigen en egel zich potentieel terugtrekken in de winter. Binnen het projectgebied is deze functie deels aanwezig, zij het beperkt en van mindere kwaliteit dan in de aangrenzende percelen. Ook zijn er meerdere grotere gebieden waar het projectgebied middels de Zandwetering en opgaande bosschages mee verbonden is.

Conclusie

Het is aannemelijk dat bunzing, hermelijn, wezel en egel gebruik maken van de randen van terrein voor de volgende functies:

- Migratieroute
- Foerageergebied
- Verblijfplaats
- Winternest (egel)

Het projectgebied bevat begroeiing wat het gebied geschikt maakt voor kleine marterachtigen en egel. Belangrijke elementen binnen het projectgebied zijn de opgaande begroeiingen aan de randen van het projectgebied. In een kaart zijn de ecologische functies binnen en het projectgebied en in de directe omgeving weergegeven (Afbeelding 3.1). Afbeelding 3.2 laat de habitatfuncties zien van de kleine marterachtigen en egel,

Afbeelding 3.1: Ecologische functiekaart kleine marterachtigen en egel.

De begroeiing langs de watergang bij het projectgebied is mogelijk onderdeel van een migratieroute die meerdere groene delen van de omgeving met elkaar verbindt. Aangezien bij de voorgenomen ontwikkelingen het groen langs de watergang behouden blijft, is er geen sprake van een negatief effect op deze migratieroute. Ook zijn er meer verbindende elementen die naar het winterhabitat lopen.

- Door de aanwezigheid van meerdere verbindende elementen en het feit dat de verbindende functie in de toekomstige situatie behouden blijft, is er geen sprake van een essentiële migratieroute of van het verdwijnen van een migratieroute.

Het veld en de aanwezige groenstructuren binnen het projectgebied zijn (marginaal) geschikt als foerageergebied. Echter zal het hier niet gaan om essentieel foerageergebied gezien het hoogwaardige groen in de omgeving. Denk hierbij aan de tuin van de burens en de aanwezigheid van de volkstuinen ten westen van het projectgebied. Het tuinencomplex heeft o.a. een insectentuin en volkstuinen trekken veel muizen aan. Dit maakt dat het naastgelegen gebied een hoogwaardig foerageerhabitat is voor kleine marterachtigen. Het projectgebied zelf vormt daardoor matig geschikt en geen essentieel foerageergebied.

- Van het verdwijnen van een essentieel foerageergebied is geen sprake.

Langs randen van het projectgebied is opgaande begroeiing aanwezig. Dit vormt mogelijk geschikt habitat voor egel, hermelijn, bunzing en wezel. Ook zijn er holen van muizen en/of ratten waargenomen welk geschikt zijn als verblijfplaats voor wezel of hermelijn.

- Doordat de mogelijk voor kleine marterachtigen en egels geschikte delen van het projectgebied in stand worden gehouden, en daarnaast vrij worden gehouden van verstoring tijdens de ontwikkeling, is er geen sprake van het verdwijnen van potentiële winternesten, rust- en/of voortplantingsplaatsen van kleine marterachtigen en/of egel kan. Daarnaast wordt het gebied door de ontwikkeling in hogere mate geschikt habitat. Een ontheffing is op de Wet natuurbescherming is niet nodig omdat er geen gebodsbepalingen worden overtreden.

Afbeelding 3.2: Habitatkaart kleine marterachtigen en egel.

4 Conclusies en advies

Uit het aanvullende onderzoek kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Er is een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen binnen de projectlocatie (Hoofdstuk 3.1). Aangezien het verblijf intact word gehouden en daarnaast de werkzaamheden tijdens de minst kwetsbare periode van paarverblijven van vleermuizen uitgevoerd wordt, is er geen sprake van vernieling of verstoring van dit verblijf.
→ **Een ontheffing voor vleermuizen is niet nodig.**
- De vliegroutes aangrenzend aan het projectgebied zijn huidig nog steeds in gebruik door gewone dwergvleermuis en watervleermuis.
→ **Een ontheffing is niet benodigd mits er geen verlichting over de Zandwetering schijnt.**
- Er is geen sprake van een essentiële foerageerlocatie voor vleermuizen binnen het projectgebied.
- Er zijn 4 nestlocaties aangetroffen van de huismus (Hoofdstuk 3.2). Aangezien de verblijven behouden worden en daarnaast de werkzaamheden tijdens de minst kwetsbare periode van voortplantingsplaatsen van huismussen uitgevoerd wordt, is er geen sprake van vernieling of verstoring van de verblijven.
→ **Een ontheffing voor huismussen is niet nodig.**
- De functies voor de kleine marterachtigen en egel blijven behouden en in de toekomst zelfs versterkt.
→ **Een ontheffing voor kleine marterachtigen en egel is niet nodig.**

Zorgplicht

De aannemer behoudt te allen tijde zijn of haar zorgplicht: "De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a) voorkomen, b) beperken en c) ongedaan maken van schadelijke handelingen voor de natuur."

5. Bronnen

Literatuur

- GRAS Advies (2022a). Actualisatie_Quickscanrapportage_Schellerbergweg 27 te Zwolle_20220824
- GRAS Advies (2022b). Actualisatie_Aanvullend vleermuis_huismus onderzoek_Aanbouw Schellerbergweg_20221122.
- GRAS Advies (2018a). Rapportage quickscan flora & fauna Wet natuurbescherming. Bierton Schellerbergweg 27 Zwolle. Huissen, 28p.
- GRAS Advies (2018b). Rapportage aanvullend onderzoek vleermuis en huismus. Wet natuurbescherming. Bierton Schellerbergweg 27. Huissen, 20p.
- Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis, BIJ12, 2017
- Soortenstandaard Gewone Dwergvleermuis RVO, 2014
- Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis, BIJ 12, 2017
- Soortenstandaard Gewone grootoorvleermuis, RVO, 2014
- Kennisdocument Rosse vleermuis, BIJ 12, 2017
- Soortenstandaard Rosse vleermuis, RVO, 2014
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, BIJ 12, 2017
- Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis, RVO, 2014
- Kennisdocument watervleermuis, BIJ 12, 2017
- Soortenstandaard watervleermuis, RVO, 2014
- Kennisdocument Huismus, BIJ12, 2017
- Kennisdocument Huismus, BIJ12, 2022
- Soortenstandaard Huismus, RVO, 2014
- Aanwezigheidsprotocol van het Netwerk Groene Bureaus, 2017
- Aanwezigheidsprotocol van het Netwerk Groene Bureaus, 2017
- Vleermuisprotocol, 2017, Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus 2017
- Vleermuisprotocol 2021, Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureau 2021
- ArcGIS (2022). Geografisch informatiesysteem met kaarten van Esri, Natura2000 en NNN. Datum geraadpleegd: 06-07-2022
- Hunnink, S. (2022). Lijst beschermde soorten Wet natuurbescherming. Natuurinclusief, Borculo. 13 p.

6. Woordenlijst

Geldigheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens hebben een beperkte geldigheidstermijn. Voor vogels en soorten genoemd op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn hanteren we daarom een geldigheids-termijn van maximaal 3 jaar. Voor soorten genoemd op de bijlage bij de wet natuurbescherming is deze periode 5 jaar.”*

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in de aanleiding van het onderzoek. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Zorgplicht

“De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”.

In de praktijk betekend dit:

1. *Voorkomen* dat er schade wordt toegebracht aan flora en fauna
2. *Beperken* dat er schade wordt toegebracht aan flora en fauna
3. *Ongedaan maken* van toegebrachte schade

Een voorbeeld van invulling geven aan de zorgplicht:

- Bij het kappen van bomen controleren op mogelijke broedgevallen buiten het broedseizoen om.

Passende gedragscode

Een gedragscode is een ontheffing voor de beschreven maatregelen in bepaalde werken. De gedragscode geeft invulling aan de zorgplicht en het zorgvuldig handelen. Er zijn diverse gedragscodes, afhankelijk van het type werk: besteding beheer en onderhoud of ruimtelijke ingrepen.

Gedragscode worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en hebben een geldigheidsduur van 5 jaar. Vervolgens dienen deze opnieuw gekeurd te worden.

Bijlage 1: Wet natuurbescherming

De oude natuurwetgeving met 'de Natuurbeschermingswet 1998' en 'de Flora- en Faunawet' is per januari 2017 veranderd in de Wet natuurbescherming. Hieronder wordt de inhoud van de Wet natuurbescherming toegelicht.

Natura 2000

De bescherming van de ca. 164 Natura 2000-gebieden in Nederland blijft behouden in de Wet natuurbescherming. In Natura 2000-gebieden zijn de Europese richtlijnen van kracht. De Europese Unie (EU) heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote waarde is. Om deze natuur te behouden, heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Nederland telt ruim 160 Natura 2000-gebieden, welke onderdeel uitmaken van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie.

Aanwijzingsprocedure

Natura 2000-gebieden worden formeel aangewezen. Per gebied is er een aanwijzingsdocument gemaakt door het ministerie met daarin:

- Instandhoudingsdoelen; welke doelsoorten en habitats gaat het, en wat is de doelstelling ten aanzien van die soorten en/of habitats;
- Begrenzing; welk areaal is beschermd.

Beheerplannen

Voor ieder gebied moet binnen drie jaar een beheerplan worden vastgesteld. In het beheerplan staat welke natuurwaarden er zijn of deze moeten worden beschermd en/of ontwikkeld. Er staat ook in hoe het gerealiseerd moet worden. Verder wordt er in aangegeven welke externe factoren de instandhoudingsdoelen mogelijk negatief kunnen beïnvloeden. Deze beheerplannen worden vastgesteld door het Rijk of door de Provincie.

Vergunning

Voor de uitvoering van werkzaamheden welke mogelijk schade toebrengen aan een door Natuurbeschermingswet beschermd gebied, geldt dat deze acties in principe verboden zijn. Indien een groter maatschappelijk belang aanwezig is, dient er een vergunningsprocedure te worden doorlopen. Hierbij geldt de volgende regel: *'activiteiten mogen in principe alleen worden uitgevoerd wanneer er geen significante schade aan beschermde natuurwaarde ontstaat'*.

Beschermde Natuurmonumenten

Voorheen waren naast Natura 2000-gebieden ook Beschermde Natuurmonumenten beschermd conform de gebiedsbescherming. De bescherming van Beschermde Natuurmonumenten is vervallen. Provincies kunnen wel besluiten om deze gebieden alsnog te beschermen via het provinciale beleid. De provincie voegt de gebieden toe aan het Natuurnetwerk Nederland of wijst ze aan als bijzonder provinciaal natuurgebied of -landschap.

Natuurnetwerk Nederland

Aanvullend op de natuurwetgeving is er natuurbeleid. Natuurbeleid is een zachter kader dan de natuurwetgeving, maar is eveneens van belang voor ruimtelijke plannen. Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden (voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Via de Nota Ruimte is het toetsingskader voor het Natuurnetwerk Nederland geregeld.

In Natuurnetwerk Nederland liggen de volgende natuurgebieden:

- Bestaande natuurgebieden (waaronder de 20 Nationale Parken)
- Gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd
- Landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer
- Ca. 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, het Nederlandse deel van de Noordzee en de Waddenzee
- Alle Natura 2000-gebieden

Houtopstanden

De Wet natuurbescherming spreekt over een houtopstand indien sprake is van een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:

- a. een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of
- b. bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen

De Wet natuurbescherming heeft geen betrekking op:

- a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- b. houtopstanden op erven of in tuinen;
- c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- e. kweekgoed;
- f. uit populieren of wilgen bestaande:
 - 1°. wegbeplantingen;
 - 2°. beplantingen langs waterwegen, en
 - 3°. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- g. het dunnen van een houtopstand;
- h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - 1°. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - 2°. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - 3°. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten (Artikel 4.2).

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming benoemt niet welke concrete activiteiten wel of niet zijn toegestaan. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Er is een stappenplan opgesteld door Ministerie van Economische Zaken (Bijlage 2). Met dit stappenplan kan worden bepaald of een ontheffing nodig is of dat er gebruik kan worden gemaakt van een vrijstelling.

Bevoegdheid

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen ligt bij de provincies. Enkel bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk het bevoegd gezag.

Beschermingsregime

De Wet Natuurbescherming kent de onderstaande beschermingsregimes. Elk van deze beschermingsregime kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor een vrijstelling of ontheffing van de verboden.

- Soorten van de Vogelrichtlijn
- Soorten van de Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn
- Andere soorten (bescherming vanuit nationaal oogpunt)

Om te mogen afwijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan de volgende criteria zijn voldaan.

- Er mag worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is
- Tegenover de afwijking van het verbod moet een in de wet genoemd belang staan (bijv. volksgezondheid of openbare veiligheid)
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van een soort

De verbodsbepalingen voor Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten zijn gericht op bescherming van de individuen van de soorten. De verbodsbepalingen mogen enkel overtreden worden met een ontheffing (het 'nee, tenzij-principe'). Bij het besluit of een afwijking van het verbod kan worden toegestaan, wordt niet gekeken naar de gevolgen van deze afwijking voor het individuele plant of dier, maar naar de gevolgen voor de instandhouding van de betrokken soort.

Zorgplicht

Iedereen dient voldoende rekening te houden met in het wild levende dieren en planten en de directe leefomgeving. "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende

planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”.

Vrijstelling regelgeving

In veel gevallen is er geen ontheffing nodig, maar kan er gebruik worden gemaakt van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod. Er zijn diverse vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Bekende voorbeelden van vrijstellingen zijn onder meer het toepassen van de gedragscode of wanneer de werkzaamheden plaatsvinden in het kader van een Programmatische Aanpak of een Provinciale verordening.

Verbodsbepalingen

De verbodsbepalingen betreffende **beschermde soorten Vogelrichtlijn, artikel 3.1**

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

De verbodsbepalingen betreffende **beschermde soorten Habitatrichtlijn, artikel 3.2**

- Lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

De verbodsbepalingen **betreffende andere soorten, artikel 3.3**

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Gedragscodes

In de Wet natuurbescherming is de mogelijkheid opgenomen om een vrijstelling te verkrijgen indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode (art 3.31). In de mogelijkheid die de wet biedt, wordt ook aangegeven dat er met betrekking tot de Europees beschermde soorten een gedragscode kan worden goedgekeurd voor ruimtelijke ontwikkelingen (naast beheer en onderhoud, waarvoor in de Flora- en Faunawet reeds een vrijstelling gold als werd gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode). Hoewel de mogelijkheid wel wordt geboden, zijn er bij het opstellen van het stappenplan nog géén gedragscodes goedgekeurd voor de nieuwe beschermde soorten of voor de Europees beschermde soorten voor ruimtelijke ontwikkelingen. Hier dient rekening mee te worden gehouden bij de bepaling of een gedragscode van toepassing is voor de type ingreep en de voorkomende beschermde soorten.

Bijlage 2: Stappenplan Ministerie van Economische Zaken

